

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 17 kwietnia 2001 r.

35086

RPO/373199/01/IX/WK

Pan
Jerzy Widzyk
Minister Transportu
i Gospodarki Morskiej

Szanowny Panie Ministrze

W trakcie badania przepisów uprawniających do korzystania z bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego zauważyłem, iż emeryci i inwalidzi, którzy nabyli uprawnienia do świadczenia emerytalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 z późn. zm.) a także ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 53, poz. 214 z późn. zm.), w celu skorzystania z uprawnień do bezpłatnych przejazdów i ulg zobowiązani są do okazywania kontrolerom orzeczeń wojskowych komisji lekarskich albo orzeczeń komisji lekarskich podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, stwierdzających zaliczenie ich do I grupy inwalidów.

Powyższa sytuacja znajduje odzwierciedlenie w § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 23 grudnia 1992 r. w sprawie określenia rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz.U. Nr 101, poz. 516 z późn. zm.), który określa, że dokumentami poświadczającymi uprawnienia do bezpłatnych przejazdów w klasie 2 pociągów osobowych, a także do ulgi 50% przy przejazdach w klasie 1 pociągów osobowych oraz w klasie dowolnej w pociągach pośpiesznych i ekspresowych oraz środkami publicznego transportu zbiorowego

autobusowego dla inwalidów I grupy, osób uznanych za niezdolne do samodzielnej egzystencji lub osób o znacznym stopniu niepełnosprawności są orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej albo orzeczenie komisji lekarskiej podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, stwierdzające zaliczenie do I grupy inwalidów.

W mojej ocenie zacytowana regulacja poważnie narusza art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483) stanowiący, że każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego. Niewątpliwie okazywanie kontrolerom, którzy często nie są pracownikami przedsiębiorstw przewozowych (a np. pracownikami firmy Renoma) liczącego niekiedy kilka stron orzeczenia lekarskiego, w którym zamieszczone są przebyte choroby narusza prawo do życia prywatnego obywateli. Pragnę zaznaczyć, iż prawo jednostki do prywatności należy do dóbr osobistych człowieka i pozostaje pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Przepis art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego przewiduje ochronę dóbr osobistych, człowieka przed cudzym działaniem bezprawnym, czyli przed takim, które nie jest dozwolone przez normy prawne i normy współżycia społecznego. Z brzmienia powyższego przepisu wynika, że istnieje domniemanie bezprawności działania zagrażającego dobru osobistemu lub naruszającego takie dobro. Co prawda Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 30.03.1994 r. o sygn. akt I PZP 9/94 (opubl. w OSNAP 1994/2/26) określił, że istnieje sześć grup okoliczności wyłączających bezprawność działania, określonych jako

- 1) działania w ramach porządku prawnego,
- 2) wykonywanie prawa podmiotowego,
- 3) ochrona interesu zasługującego na ochronę,
- 4) zezwolenie uprawnionego,
- 5) przepisy szczególne, które wyłączają lub ograniczają ochronę dóbr osobistych,
- 6) sprzeczność żądania ochrony z zasadami współżycia społecznego.

Jednakże w niniejszej sprawie tego rodzaju okoliczności nie mają zastosowania. Z powyższego wynika, iż przepis § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie określenia rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z bezpłatnych ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego narusza nie tylko przepisy konstytucyjne ale i postanowienia Kodeksu cywilnego.

Moim zdaniem dokumentem stwierdzającym zaliczenie do I grupy inwalidów, byłaby legitymacja emeryty-rencisty wojskowego, w której widniałby odpowiedni wpis bądź odpowiednie zaświadczenie wydane przez właściwy organ. Oczywiście sposób i forma rozwiązania opisywanego problemu w całości zależy od Pana Ministra. Ze swej strony pragnę poinformować, iż kopie niniejszego wystąpienia zostaną przesłane Ministrom : Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Sprawiedliwości - jako organów, które sprawują bezpośredni nadzór nad podległymi im biurami emerytalnymi służb mundurowych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art.16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) uprzejmie proszę Pana Ministra o dokonanie nowelizacji rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1992 r. w sprawie określenia rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz.U. Nr 101, poz. 516 z późn. zm.) z uwzględnieniem podniesionych przeze mnie uwag. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajętych stanowisku.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll